

INSTYTUT
AKTYWIZACJI
REGIONÓW

Dozór elektroniczny

Niniejszy informator ma na celu przedstawienie podstawowych zagadnień związanych z przywołanym tematem i powstał w ramach realizacji zadania edukacji prawnej realizowanej w 2023 roku przez Instytut Aktywizacji Regionów

System dozoru elektronicznego jest to ogół metod postępowania i środków technicznych służących do wykonywania dozoru elektronicznego. Dozór elektroniczny jest to kontrola zachowania skazanego przy użyciu środków technicznych.

Czym jest dozór elektroniczny

To nowoczesny system odbywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym. Do kontroli wykonywania tej kary i rejestracji całego przebiegu jej odbywania służy nadajnik, zainstalowany na nodze lub przegubie dłoni. Dodatkowo w miejscu odbywania kary jest umieszczane urządzenie monitorujące. Urządzenia te mają za zadanie kontrolowanie w szczególności czy dana osoba przebywa w miejscu, które sąd wyznaczył jej do odbywania kary, w godzinach wyznaczonych przez sąd. W przypadku nieobecności, spóźnienia czy innego naruszenia wyznaczonego przez sąd harmonogramu dnia, urządzenie monitorujące natychmiast wysyła informację do Centrali Monitorowania, która dokładnie rejestruje cały przebieg kary, a także zapisuje wszystkie zdarzenia, a szczególnie naruszenia warunków odbywania kary ustalone przez sąd penitencjarny.

Dozór elektroniczny ma trzy zasadnicze postacie. Po pierwsze, dozór stacjonarny, w ramach którego kontrolą objęte jest przebywanie przez skazanego w określonych dniach tygodnia i godzinach w ustalonym miejscu. Po drugie, dozór mobilny, w ramach którego kontrolowane jest bieżące miejsce pobytu skazanego – niezależnie od tego, gdzie on aktualnie przebywa. Po trzecie wreszcie, dozór zbliżeniowy, w ramach którego kontroli podlega zachowywanie przez skazanego określonej minimalnej odległości od danej osoby. W przypadku kary pozbawienia wolności zastosowanie znajduje dozór stacjonarny. Dozór zbliżeniowy lub mobilny stosowany jest przy poszczególnych środkach karnych i zabezpieczających. Warto odnotować, iż orzekanie w sprawach dotyczących wykonania kar w systemie dozoru elektronicznego należy do sądu penitencjarnego, podobnie jak nadzór nad ich wykonywaniem. Sądem penitencjarnym jest zasadniczo sąd okręgowy właściwy dla miejsca pobytu skazanego. Czynności związane tymczasem z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania SDE, w tym dodatkowo nałożonych na skazanego

obowiązków, wykonuje sądowy kurator zawodowy. Wyróżniamy cztery warunki dotyczące osoby ubiegającej się o dozór elektroniczny, które muszą być spełnione łącznie:

- wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą jednego roku i 6 miesięcy,
- przestępstwo nie zostało popełnione w warunkach multirecydywy,
- udzielenie zgody na wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego będzie wystarczające do osiągnięcia celów kary,
- skazany posiada określone miejsce stałego pobytu.

Wniosek o dozór elektroniczny

Wniosek o dozór elektroniczny powinien zostać sporządzony na piśmie i zawierać uzasadnienie. Pismo adresuje się do Sądu Okręgowego (Wydziału Penitencjarnego), w którego okręgu skazany przebywa. Jeśli chodzi o treść wniosku, to na wstępie należy wskazać precyzyjnie o jaką karę chodzi, oznaczyć sąd, który wydał wyrok oraz sygnaturę sprawy. W uzasadnieniu należy wyjaśnić, czy cele kary zostaną osiągnięte, pomimo odbywania kary poza zakładem karnym, w warunkach wolnościowych. Ponadto powinno się także sporządzić harmonogram dozoru (propozycję godzin w poszczególne dni tygodnia, podczas których skazany może przebywać poza miejscem zamieszkania – maksymalnie do 12 godzin dziennie) oraz przygotować informacje zawierającą wszystkie konieczne do rozpoznania wniosku dane osobowe. Do wniosku konieczne jest dołączenie oświadczenia i zgody osób pełnoletnich wspólnie zamieszkujących. Na końcu należy się podpisać. Wniosek o dozór elektroniczny najlepiej złożyć niezwłocznie po uprawomocnieniu się wyroku.

Warunki odbywania kary

Wykonywanie kary rozpoczyna się od momentu zainstalowania urządzeń i tym samym rozpoczęcia procesu monitorowania. Sprzęt monitorujący składa się z wodoodpornego nadajnika, który zazwyczaj jest mocowany powyżej kostki na nodze (lub na przegubie dłoni) oraz z jednostki monitorującej, zainstalowanej w miejscu

odbywania kary. Zazwyczaj jest to miejsce zamieszkania skazanego lub w przypadku jego braku, inne miejsce wskazane przez sąd. Aby urządzenie monitorujące działało musi być przez cały czas podłączone do energii elektrycznej. Będzie ono przekazywać informacje dotyczące spełniania przez skazanego warunków odbywania kary do Centrali Monitorowania przy użyciu telefonii komórkowej. Urządzeń monitorujących oraz wszelkich jego elementów współpracujących (antena, repeater, itd.) nie wolno przesuwac, dotykać, odkręcać. Jeżeli natomiast skazany nie będzie wypełniał warunków dozoru elektronicznego sąd może uchylić dozór elektroniczny, co może spowodować, że resztę kary będzie zmuszony odbyć w warunkach bezwzględnej izolacji w zakładzie karnym. Upoważniony Podmiot Dozorujący instaluje sprzęt dopiero po tym, gdy skazany zostanie poprawnie zidentyfikowany. Dlatego też musi posiadać przy sobie wszystkie dokumenty, jakie otrzymał z sądu oraz dokument potwierdzający tożsamość (dowód osobisty, paszport). Osoba skazana na samym początku otrzymuje informację na temat ograniczeń czasowych i przestrzennych dotyczących odbywania kary. Oznacza to, że w godzinach ustalonych przez sąd nie będzie mogła opuszczać swojego mieszkania lub innego miejsca stałego pobytu. Co ważne, należy pamiętać, że pracownicy Centrali Monitorowania mogą dzwonić do skazanych w trakcie odbywania kary w celu kontroli, a ich obowiązkiem będzie odbieranie tych połączeń. W trakcie odbywania kary, pracownicy obsługi systemu dozoru elektronicznego mają prawo odwiedzać lub telefonować do skazanego w dowolnym czasie. Ich wizyty są związane m.in. z instalacją urządzeń, kontrolą, naprawą sprzętu (kontrola w godzinach 6:00-22:00). Ponadto mogą także odwiedzić skazanego, o każdej porze, w trakcie godzin odbywania kary, jeżeli nie przestrzega on warunków lub manipuluje przy urządzeniach monitorujących. Oprócz tego, okazjonalnie, żeby skontrolować lub naprawić sprzęt, Pracownicy Upoważnionego Podmiotu Dozorującego mogą również przebywać w pobliżu miejsca odbywania kary lub innych miejsc w których skazany wykonuje obowiązki nałożone przez sąd, aby sprawdzić czy przestrzega warunki odbywania kary. W sytuacjach alarmowych, jeśli np. wystąpi jakiś ważny wypadek losowy lub konieczność udzielenia skazanemu pomocy medycznej poza miejscem odbywania kary, (gdy narusza to harmonogram), wówczas upoważniona przez niego osoba lub w miarę możliwości osobiście skazany, powinien przekazać informację do Centrali Monitorowania po tym zdarzeniu. Jeżeli natomiast wystąpi sytuacja, aby

czasowo usunąć nadajnik (np. aby wykonać badanie lekarskie), to na wniosek lekarza, zostanie on usunięty, a o wszystkich tych zdarzeniach zostanie poinformowany sędzia i kurator zawodowy Wcześniejsze zakończenie odbywania kary jeżeli skazany nie odbywa zastępczej kary pozbawienia wolności za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, wówczas może ubiegać się o wcześniejsze zakończenie odbywania kary w niniejszym systemie. Dodatkowo konieczne jest aby w trakcie odbywania kary ściśle przestrzegane były postanowienia sądu, warunki odbywania kary oraz porządek prawny. Sąd penitencjarny (na wniosek skazanego, pełnomocnika, sądowego kuratora zawodowego lub prokuratora) może udzielić warunkowego przedterminowego zwolnienia po odbyciu co najmniej połowy kary. Jeżeli kara została orzeczona w warunkach art. 64 § 1 Kodeksu karnego, to o warunkowe przedterminowe zwolnienie będzie można ubiegać się po odbyciu co najmniej dwóch trzecich kary.

Obowiązki w czasie odbywania kary:

- 1) W terminie 7 dni od rozpoczęcia kary skazany musi skontaktować się z kuratorem zawodowym, pozostawać w miejscu odbywania kary w czasie, jaki został określony w postanowieniu sądu, nie może wychodzić z domu, chyba że sąd lub kurator zawodowy wyda odpowiednią zgodę;
- 2) W czasie wyznaczonym przez sąd (wykonywanie kary) skazany jest zobowiązany do odbierania połączeń telefonicznych, aby Centrala Monitorowania mogła w każdym momencie skontaktować się z nim;
- 3) Skazany musi powiadamiać Centralę Monitorowania natychmiast po zauważeniu problemów z urządzeniami monitorującymi;
- 4) Skazany musi przestrzegać porządku prawnego.

Skazanemu nie wolno w czasie odbywania kary:

- 1) Opuszczać miejsca odbywania kary poza godzinami, które w harmonogramie na to pozwalają oraz spóźniać się do miejsca odbywania kary, gdyż jest to naruszenie warunków dozoru elektronicznego, jakie zostały określone w postanowieniu sądu.
- 2) Samodzielnie lub przy udziale innych osób dokonywać jakichkolwiek manipulacji przy zainstalowanych u Ciebie urządzeniach monitorujących.

3) Dopuścić do niszczenia, usuwania nadajnika lub stacjonarnego urządzenia monitorującego; za

wszystkie te przekroczenia pełną odpowiedzialność karną i finansową ponosi skazany,

a informacja o tym natychmiast przekazywana jest do wiadomości sądu i kuratora.

4) Odłączać zasilania elektrycznego, przenosić urządzenia monitorującego, kłaść jakichkolwiek rzeczy na urządzeniu monitorującym; w sytuacji wystąpienia takiego zdarzenia Centrala Monitorowania zostanie natychmiast powiadomiona;

Jak działa nadajnik i urządzenia monitorujące

Nadajnik wygląda jak zegarek, który jest umocowany powyżej kostki na nodze o ile nie ma medycznych przeciwwskazań, może być również umieszczany na przegubie dłoni. Nadajnik przez cały czas wysyła sygnały w celu zidentyfikowania, czy skazany przebywa w miejscu odbywania kary.

Urządzenie monitorujące umieszczone jest w mieszkaniu lub innym miejscu odbywania kary i wymaga stałego zasilania elektrycznego. Odbiera komunikaty od nadajnika i komunikuje się z Centralą Monitorowania przez sieć telefonii komórkowej. Jeżeli nadajnik lub urządzenie monitorujące zostaną zniszczone lub skazany będzie próbował je uszkodzić czy zdemontować, Centrala Monitorowania zostanie o tym fakcie natychmiast poinformowana. Urządzenie monitorujące posiada wbudowany telefon, który służy wyłącznie do kontaktu z Centralą Monitorowania i do połączeń z numerem alarmowym 112. Centrala Monitorowania pracuje całodobowo i w każdej chwili możliwe jest połączenie się z dyżurnym sprawującym nadzór nad wykonywaniem kary.

Dozór elektroniczny a praca

Dozór elektroniczny nie koliduje z pracą. Nie ma żadnych przeciwwskazań, aby w czasie dozoru elektronicznego wykonywać pracę zarobkową (także w systemie zmianowym). Wręcz przepisy Kodeksu Karnego Wykonawczego wprost wskazują, że skazany ma prawo oddalić się poza miejsce stałego zamieszkania w celu świadczenia pracy. Jedynym ograniczeniem jest obowiązek przebywania w domu

przez 12 godzin dziennie, zgodnie ze złożonym i zatwierdzonym przez sąd harmonogramem.